

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania E. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 października 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 266/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od E. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie w sprawie z odwołania E. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie w przedmiocie ustalenie właściwego ustawodawstwa, oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 listopada 2018 r., którym oddalono odwołanie od decyzji ZUS z dnia 7 lutego 2018 r. ustalającej, że w stosunku do odwołującej od 1 maja 2010 r. do 1 grudnia 2013 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Odwołująca się wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Wniosła o uchylenie zaskarżonego

wyroku oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie: 1) art. 244 k.p.c., przez pominięcie przy rozstrzyganiu dokumentu urzędowego - formularza U002 wystawionego przez T. w dniu 15 września 2015 r., w którym urzędowo potwierdzone zostały okresy ubezpieczenia skarżącej na Litwie od 1 maja 2010 r. do 1 grudnia 2013 r.; 2) art. 5 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.284.1; dalej: rozporządzenie wykonawcze), przez bezkrytyczne oparcie się na informacji litewskiej instytucji ubezpieczeniowej bez weryfikacji wyników kontroli, na których instytucja litewska opiera swoje stanowisko podczas gdy w postępowaniu sądowym wszelkie dokumenty, także pochodzące od instytucji państw obcych powinny być oceniane pod kątem wiarygodności zawartych w nich informacji, w szczególności wobec istnienia dokumentu urzędowego potwierdzającego okresy ubezpieczenia skarżącej na Litwie, który przez Sąd pierwszej instancji nie został wzięty pod uwagę przy rozpatrywaniu odwołania; 3) art. 16 rozporządzenia wykonawczego, przez pominięcie ustalonej tym przepisem właściwości organów w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa, którym jest organ miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej, a w postępowaniu sądowym badającym prawidłowość wydanej decyzji ostateczne ustalenia właściwego ustawodawstwa należy do sądu miejsca zamieszkania zainteresowanego i uznanie, że decyzja instytucji litewskiej w przedmiocie anulowania wydanego zaświadczenia A1 i ustalająca dla skarżącej polskie ustawodawstwo z zakresu ubezpieczenia społecznego jest dla organu rentowego wiążąca, podczas gdy organem właściwym do ostatecznego ustalenia ustawodawstwa jest organ miejsca zamieszkania ubezpieczonego, a wydanie zaświadczenia A1 jest wtórne wobec ustalenia ustawodawstwa; 4) art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) numer 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L. 04.166.1; dalej: rozporządzenie podstawowe), przez jego niezastosowanie i ustalenie wbrew treści normy wynikającej z tego przepisu polskiego ustawodawstwa z zakresu zabezpieczenia społecznego za okres od dnia

1 lipca 2010 r. do dnia 31 października 2014 r.; 5) art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, przez błędną wykładnię i uznanie, iż zaświadczenie na formularzu A1 stanowi orzeczenie w sprawie podlegania ubezpieczeniom, podczas gdy dokument ten jest zaświadczeniem w ścisłym słowa tego znaczeniu i wydawany jest po zakończeniu postępowania w sprawie właściwego ustawodawstwa na podstawie wydanych w nim dokumentów - informacji (jeśli tymczasowo ustalone ustawodawstwo staje się ostateczne) lub orzeczenia właściwego organu lub sądu (jeśli w sprawie prowadzone jest postępowanie sądowe).

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i podniosła, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, dotyczące wzajemnego stosunku dokumentu A1 stanowiącego zaświadczenie oraz innego rodzaju dokumentów wydawanych przez instytucje miejsca świadczenia pracy najemnej potwierdzające okresy ubezpieczenia, które jako dokumenty urzędowe zawierają domniemanie prawdziwości zawartych w nich danych. Skarżąca wskazała, że w sytuacji, kiedy taki dokument zostaje wydany to samo orzeczenie o anulowaniu dokumentu zaświadczenia A1 skutkujące jedynie wyeliminowaniem go z obrotu prawnego jest niewystarczające dla ustalenia wbrew treści takiego dokumentu, że zainteresowany nie jest objęty ubezpieczeniem społecznym w innym państwie. W ocenie skarżącej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadniony jest występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego wykładni i zastosowania przepisów art. 16 rozporządzenia wykonawczego oraz określenia charakteru zaświadczenia A1, w sytuacji kiedy w obrocie funkcjonuje dokument urzędowy potwierdzający, że dana osoba została objęta ubezpieczeniem społecznym w państwie świadczenia pracy. Przepis art. 16 rozporządzenia wykonawczego ma charakter gwarancyjny i wprost w nim wskazano, że po upływie 2-miesięcznego terminu na zgłoszenie sprzeciwu ustalone tymczasowo ustawodawstwo staje się ostateczne. Ewentualna jego zmiana winna nastąpić tylko w wyjątkowych sytuacjach, albowiem ingerencja w raz już ustalone prawa obywatela winna mieć charakter wyjątkowy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczonej organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od

ubezpieczonej na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej

sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Odnosząc się do zawartego w skardze kasacyjnej ubezpieczonej wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzić należy, że nie spełnia on warunków właściwych dla powołanej przez skarżącą przesłanki przedsądu.

Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniu skarżąca nie wyjaśnia na czym polegają trudności w dekodowaniu norm prawnych, do jakich rozbieżnych wniosków może prowadzić wykładnia tych przepisów. Nie przedstawiła zatem argumentacji jurystycznej, za pomocą której wykazałaby, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne cechujące się walorem „istotności” wymaganym w przypadku zagadnień, które mogą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Odnosząc się w powyższym kontekście do wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzić należy, że skarżąca nie wykazała, aby w niniejszej sprawie występowało rzeczywiście istotne zagadnienie prawne w wyżej wskazanym znaczeniu. Skarżąca poza sformułowaniem wskazanych wyżej istotnych w jej ocenie zagadnień prawnych nie przedstawiła argumentacji, która mogłaby

uzasadniać rzeczywiście istotny charakter sformułowanych zagadnień oraz wskazywać, że przedstawione zagadnienia budzą poważne wątpliwości interpretacyjne.

Zauważyć też trzeba, że przedstawione kwestie nie tyle stanowią zagadnienia prawne dotyczące problemów związanych ze stosowaniem lub wykładnią prawa, co dotyczą w istocie dokonania oceny wybiórczo potraktowanych elementów stanu faktycznego sprawy, w tym nie uwzględniają dokonanych w sprawie przez Sąd Apelacyjny ustaleń faktycznych. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżąca przedstawiła jedynie ogólnie problemy, których mogłoby dotyczyć ewentualne zagadnienie prawne, wskazując w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że są one związane z koniecznością wykładni i zastosowania art. 16 rozporządzenia wykonawczego oraz określenia charakteru zaświadczenia A1. Takie sformułowanie przesłanki wynikającej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie pozwala Sądowi Najwyższemu na przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2023 r., I USK 209/22, niepubl.). Zauważyć też należy, że w świetle okoliczności przyjętych za podstawę wyrokowania w sprawie ustalenie ustawodawstwa polskiego w spornym okresie nastąpiło w wyniku wzajemnych uzgodnień (porozumienia) polskiej oraz litewskiej instytucji ubezpieczeniowych, dokonanych w sposób zgodny z procedurą wynikającą z przepisów prawa unijnego. W wyniku tych uzgodnień stwierdzono, że w rozpoznawanej sprawie nie występuje element transgraniczny, bowiem litewska instytucja ubezpieczeniowa zanegowała zatrudnienie skarżącej w U. i podleganie ubezpieczeniom na terenie Litwy. Wyjaśniła zarazem, że kontrole przeprowadzone w firmie U. wykazały, że firma ta nie prowadziła na Litwie żadnej działalności, a zatrudnieni przez nią na stanowisku agentów reklamowych obywatele Rzeczypospolitej Polskiej nigdy faktycznie nie pracowali na terytorium Republiki Litewskiej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(J.K.)

[at]